

PLEASE NOTE! THIS IS SELF-ARCHIVED VERSION OF THE ORIGINAL ARTICLE

To cite this Article: Hind, M. ; Ritmala-Castren, M. & Okker-Tikkunen, E. (2014) Teemakulttuuri motivoi tehohoitajia VAP:n ehkäisyyn. Tehohoito 32:2, 145-147.

Teemakuukausi motivoi tehohoitajia VAP:n ehkäisyyn

VAP (ventilator associated pneumonia) tarkoittaa hengityslai-tehoitoon liittyvää keuhkokuumetta, joka kehittyy intuboidulle potilaalle aikaisintaan 48 tunnin kuluttua intubaatiosta. Riski sairastua VAP:aan on suurin ensimmäisten viiden vuorokauden aikana (1). VAP:n ehkäiseminen on tärkeää monesta syystä. VAP lisää kuolleisuutta 2–10 kertaiseksi¹. VAP myös pidentää potilaan hengityslaittehoitoa ja teho-osastohoidon tarvetta² lisäten näin potilaan inhimillistä kärsimystä. VAP:n ehkäiseminen on osa potilasturvallisuutta. Ehkäisemiseen kannattaa panostaa niin inhimillisten kuin taloudellistenkin syiden vuoksi³.

Jansson ym.⁴ ovat todenneet tutkimuksessaan hoitosuositusten noudattamisen esteitä olevan puutteelliset resurssit, epäusko hoitosuosituksia kohtaan sekä ajan, taitojen, tiedon ja ohjauksen puute. Hoitajien tiedonpuute VAP:n ehkäisystä on ollut esteenä hoitosuositusten noudattamiselle myös eurooppalaisessa mittakaavassa⁵.

Meilahden sairaalan teho-osasto 20 ja Laurea ammattikorkeakoulun kanssa yhteistyössä toteutettiin opinnäytetyönä⁶ VAP:n ehkäisyn teemakuukausi. Sen tarkoituksena oli motivoida teho-osaston sairaanhoitajia toteuttamaan aktiivisesti VAP:n ehkäisymenetelmiä, ja tämän myötä VAP:n esiintymisen väheneminen. VAP:n ehkäisy voi lyhentää potilaan hoitajaksoa ja sairaalassa oloa sekä vähentää kuolleisuutta. Opinnäytetyö on jatkoa vuonna 2009 tehdyllä Taitava tehohoitaja -koulutuksen kehitystyölle. Kehitystyön mukaan kaikki VAP:n ehkäisyyn tarvittavat toimenpiteet eivät toteutuneet suositusten mukaisesti⁷.

Teemakuukausi ja VAP-teemapäivä

Teemakuukausi järjestettiin tammikuussa 2014. Teemakuukausi koostui julistein toteutetusta VAP:n ehkäisyn osatekijöiden esiin tuomisesta sekä VAP-teemapäivästä. Kuukauden ajan osaston seinillä oli julisteita, joissa muistutettiin sairaanhoitajia VAP:n ehkäisemisestä. Julisteiden teemoina olivat sängyn päädyn kohoasento, VAP:iin liittyvä kuolleisuuden riski, suunhoito (kuva 1), intubaatioputken mansettipaineen mittaaminen ja sedaatiotason mittaaminen. Julisteiden ulkoasu oli selkeä ja yksinkertainen ja teksti helppolukuista. Ideana oli, että sairaanhoitajat pystyvät lukemaan ja sisäistämään julisteesta saadun tiedon vain vilkaisulla. Julisteissa olevan tekstin tarkoitus oli muistuttaa VAP:n ehkäisemisestä ja sen tärkeydestä.

VAP-teemapäivä järjestettiin yhtenä päivänä. Teemapäivässä oli esillä neljä VAP:ia käsittelevää aihetta: suunhoito ja hengitysteiden imeminen, sedaatio ja hengityslaitte, ravitsemus sekä asentohoito. Jokaisesta aiheesta oli posterit, joihin oli kerätty sen pääkohdat. Syventävää tietoa varten oli koottu myös kansiot, joita oli sijoitettu posterin läheisyyteen jokaiseen oppimispisteeseen.

VAP-päivässä vierailleille sairaanhoitajille jaettiin taskuoppas, johon oli koottu tärkeimmät VAP:n ehkäisymenetelmät. Taskuoppaan ulkoasu suunniteltiin yhteistyössä markkinointitoimisto Sensein kanssa HUS:n graafisten ohjeiden mukaisesti. Teksti oli sairaanhoitajaopiskelijoiden laatima yhdessä ohjaajansa kanssa. Taskuoppaan toisella puolella oli kuva kohoasennossa olevasta potilaasta. Kuvan oli tehnyt teho-osaston sairaanhoitaja Krista Kokki.

VAP-päivän yhteydessä oli myös leikkimielinen tietoyi-

Merete Hind

sh opiskelija

Laurea ammattikorkeakoulu

Marita Ritmala-Castrén

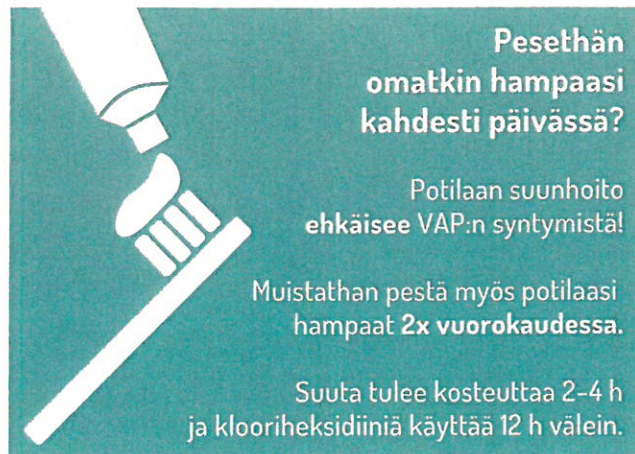
esh, TtM, hoitotyön kliininen asiantuntija

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, Hyks, operatiivinen tulosyksikkö

Eija Okker-Tikkunen

TtM, hoitotyön opettaja

Laurea ammattikorkeakoulu



Kuva 1. Suun hoitoa käsittelevä VAP teemakuukauden juliste.

sa, joka pohjautui oppimispisteissä oleviin tietoihin. Päivään osallistujat saattoivat vastata tietovisaan kierrellessään pisteitä tai sen jälkeen. Tietovisat jäivät sairaanhoitajille itselleen ja oikeat vastaukset toimitettiin osastolle kaikkien nähtäväksi. Tietovisan idea oli, että sairaanhoitajat testaavat omaa osaamistaan ja tietämystään VAP:n ehkäisemisestä.

Osallistujille jaettiin palautekysely, johon vastaamalla osallistui palkinnon arvontaan. Palaute jätettiin nimettömänä, mutta palautteen jättäneiltä kerättiin nimet erilliseen listaan, josta sitten palkinnon voittaja arvottiin. Palautekyselyssä arvioitiin VAP-teemapäivän tavoitteiden täyttymistä, saivatko sairaanhoitajat uutta tietoa ja motivoiko tapahtuma heitä ehkäisemään VAP:a.

Palaute VAP-teemapäivästä

Teemapäivässä vieraili 19 hoitajaa, joista 17 vastasi palautekyselyyn. Palautekyselyssä esitettiin neljä väittämää, joihin vastattiin Likert-asteikon avulla (asteikko 1–5, numeron 1 tarkoittaessa täysin eri mieltä ja 5 tarkoittaessa täysin samaa mieltä). Palautekyselyssä oli myös kohta avoimelle palautteelle. Taulukossa 1 on palautekyselyn väittämät sekä vastausten keskiarvot.

Opinnäytetyön tutkimuskysymys oli ”Kokivatko sairaanhoitajat teemakuukauden motivoivan heitä VAP:n ehkäisemiseen?”. Palautekyselystä saatujen vastausten ja suullisesti annetun palautteen perusteella hoitajat kokivat, että VAP-päivä motivoi heitä. Useat osallistujat olivat sitä mieltä, että teemakuukausi ja VAP-teemapäivä olivat virkistävä tapa muistuttaa asiasta ja lisätä tietoisuutta. Teemapäivään osallistuneet hoitajat kävivät toivottua ammatillista keskustelua VAP:sta ja sen ehkäisemisestä. Sairaanhoitajaopiskelijat osallistuivat keskusteluihin ja syvensivät näin myös omaa tietämystään ja laajensivat käytännön näkökulmaansa.

Noin puolet palautekyselyyn vastanneista jättivät palau-

tetta avoimeen kohtaan. Palautteissa kiiteltiin ideaa ja opiskelijoiden innokkuutta asian esittämisessä. Toteutustapa oli vastaajien mukaan selkeä, oikeat asiat oli esitetty ytimekkäästi ja hyvin kiteytettynä.

Pohdinta

Hoitosuositusten jalkauttaminen ja niihin sitouttaminen voi olla haasteellista arjen tuoksinassa. Teemakuukauden avulla voidaan tehostaa suositusten käyttöä. Teemakuukauden järjestäminen sairaanhoidon opiskelijoiden avulla hyödyttää organisaatiota sen saadessa käyttöönsä uusia ideoita ja intoa sekä opiskelijoita heidän päästessään toteuttamaan mieleistään käytännönläheistä opinnäytetyötä ja olemaan osa ammatillaisten tiimiä.

Teemakuukausi ja VAP-teemapäivä olivat onnistuneet, mutta opinnäytetyön tavoitteen toteutumista ei pystytäkään tämän opinnäytetyön puitteissa arvioimaan. Tulevaisuudessa nähdään, onko motivoivalla teemakuukaudella ollut merkitystä VAP:n ehkäisemisessä. VAP-teemapäivään osallistuneet hoitajat olivat mielisään ja kiinnostuneita toteutuksesta. Teemapäivä on loistava ja mielenkiintoinen vaihtoehto koulutuksellisille luennoille. Teemakuukauden voi järjestää mistä aiheesta vain ja milloin vain. Materiaalia voi luoda oman mielen ja mielikuvituksen mukaan.

Sairaanhoitajaopiskelijat ylittivät omat odotuksensa. He oppivat ja syventyivät aiheeseen mielekkäällä tavalla ja pääsivät jakamaan oppimaansa tietoa eteenpäin. Opiskelijat toimivat projektin aikana osana asiantuntijaverkostoa ja pääsivät keskustelemaan ammatillisesti tulevien kollegojensa kanssa. Teemakuukausi sairaanhoidon opiskelijoiden toteuttamana voisi olla yksi käytännöllinen keino myös muiden potilaan tehohoitoon liittyvien asioiden esiin nostamiseen kuin hoitosuositusten. □

Taulukko 1. Palaute VAP-teemapäivästä (n = 17).

Väittämä	Vastausten keskiarvo
Sain uutta tietoa liittyen VAP:n ehkäisemiseen	3,76
Koin hyötyväni järjestetystä tilaisuudesta	4,00
Tilaisuus motivoi minua ehkäisemään VAP:ia	4,18
Toteutus oli selkeä	4,30

Tuhannet kiitokset Meilahden sairaalan teho-osasto 20:n henkilökunnalle aktiivisesta osallistumisesta opinnäytetyön toteutukseen. Erityiskiitos työn ohjaajalle, opetushoitaja Raija Niemelle, ja sen mahdollistajalle, osastonhoitaja Anneli Övermarkille.

Lähteet

1. Uusaro A. 2010. VAP (Ventilator Associated Pneumonia). Teoksessa Ala-Kokko T, Perttilä J, Pettilä V, Ruokonen E. Tehohoito-opsas. Kustannus Oy Duodecim. Helsinki.
2. Klompas M, Magill S, Robicsek A, Strymish JM, Kleinman K, Evans RS, Lloyd JF, Khan Y, Yokoe DS, Stevenson K, Samore M, Platt R. 2012. Objective surveillance definitions for ventilator-associated pneumonia. *Crit Care Med* 40(12), 3154–3161.
3. Olsbo-Nurminen, M. 2012. Intuboidun hengityslaittehoitoa saavan aikuisen tehohoitopotilaan suunhoidon kirjaaminen. Pro gradu-tutkielma. Turun yliopisto, hoitotieteen laitos, Turku.
4. Jansson, M, Ala-Kokko, T, Ylipalosaari, P, Syrjälä, H, Kyngäs, H. 2013. Critical care nurses' knowledge of, adherence to and barriers towards evidence-based guidelines for the prevention of ventilator-associated pneumonia – A survey study. *Intensive Crit Care Nurs* 29(4), 216–227.
5. Labeau S, Vandijck D, Rello J, Adam S, Rosa A, Wenisch C, Backman C, Agbaht K, Cosmos A, Seha M, Dimopoulos G, Vandewoude KH, Blot S. 2008. Evidence-based guidelines for the prevention of ventilator-associated pneumonia: results of a knowledge test among European intensive care nurses. *Journal of Hospital Infection*. 70(2): 180–185.
6. Hind M, Leskelä K. 2014. Motivoivan tietoisuuskauden järjestäminen hengityslaittehoitoon liittyvän keuhkokuumeen ehkäisemisestä. Opinnäytetyö. Laurea ammattikorkeakoulu, hoitotyön koulutusohjelma, Tikkurila.
7. Alastalo, M, Vilppunen, H. 2009. Hengityslaittehoitoon liittyvän keuhkokuumeen ehkäiseminen teho-osastolla. Kehitystyö. Helsingin yliopistollinen keskussairaala. Operatiivinen tulosyksikkö.

ABSTRACT

Theme month to motivate ICU nurses to prevent ventilator associated pneumonia

A theme month including a special event day was executed in co-operation with a local polytechnic nursing education department, aiming to improve VAP prevention practices in a mixed adult tertiary level ICU. Two nursing students made posters, info packages, and cards for nurses. On the VAP day, nurses visited four different info desks to discuss and learn more about VAP prevention. They also participated in the knowledge test and gave feedback to the students. The theme month proved to be a good way of updating nurses' knowledge base. The execution by the nursing students provided enthusiasm and fresh approach to the theme. Students' experienced that they learned a lot about VAP prevention and felt as professionals participating in the discussions about this important topic. Theme months in co-operation with nursing students could be productive way to improve know-how in many different subjects.

KimVent*

Oral care

VAPin estoon.

Tehohoitopotilaan suunhoitosetti.
Kolme mallia potilaan tarpeen mukaan.



 Kimberly-Clark
Trusted Clinical Solutions™

Meda Oy, Vaisalantie 4, 02130 Espoo
Puh. 020 720 9550, faksi 020 720 9559
www.meda.fi

MEDA